Julgeolekukeskkond

Rahvusvaheline julgeolekukeskkond on muutunud ettearvamatumaks ning reeglitel põhinev maailmakord on surve all. Euroopa julgeolekut mõjutab eeskätt Venemaa kui eksistentsiaalne oht

Rahvusvaheline julgeolekukeskkond ja globaalsed jõujooned on muutunud ning riikidevaheline vastasseis on teravnenud. Demokraatiale, õigusriigile, inimõigustele ja vabakaubandusele tuginev väärtusruum on ohustatud. ÜRO põhikirja põhimõtetele ja mitmepoolsele koostööle rajatud maailmakord, riikide suveräänsus, territoriaalne terviklikkus ja vaidluste rahumeelne lahendamine on seatud kahtluse alla. Süvenev globaalne ebastabiilsus ja vastasseis suurendavad pingete ja konfliktide tekkimise ohtu. Riigid ajavad järjest enam mõjusfääride poliitikat, tegutsedes oma eesmärkide saavutamiseks ka rahvusvahelise õiguse vastaselt, sealhulgas sõjalist jõudu kasutades.

Eestile on tähtsad nii transatlantiline ühtsus kui ka Euroopa ühtsus

Eesti julgeolekukeskkonna määrav tegur on meie liitlassuhted. Heidutus ja kollektiivse enesekaitse võime sõltuvad NATO ühtsusest ja transatlantilistest suhetest. Pikaajalised suundumused Euroopa julgeolekukorralduses ning muutused Ameerika Ühendriikide strateegilistes huvides ja hoiakutes on viinud olukorrani, mis nõuab Euroopa riikidelt suurema vastutuse võtmist ja tegevust ühise julgeoleku tagamiseks, sealhulgas sõjalise kaitse kulutuste kiirendatud suurendamist, NATO võime-eesmärkide saavutamist ja Euroopa kaitsetehnoloogia ning -tööstuse arendamist. Euroopa Liidu ja NATO tegevust täiendab riikide valmisolek tegutseda ad hoc koalitsioonidena ning regionaalsetes ja muudes kaitse-koostöö¬formaatides.

Venemaa kui eksistentsiaalne oht

Suurim julgeolekuoht Eestile ja kogu euro-atlantilisele julgeolekule on Venemaa Föderatsioon, kelle imperialistliku agressioonipoliitika eesmärk on lõhkuda ja ümber kujundada Euroopa julgeolekukorraldus ja reeglitel põhinev maailmakord ning taastada oma mõjusfäär. Venemaa vaenulikud eesmärgid püsivad muutumatuna ja neist lähtub Eestile ja kogu Euroopale eksistentsiaalne oht. Liitlaste ja partnerite jätkuv tegevus Venemaa agressiooni vastu ning õiglase ja kestva rahu kehtestamiseks Ukrainas määrab Euroopa ja Eesti julgeolekukeskkonna järgnevateks kümnenditeks.

Venemaa valmistub pikaajaliseks vastasseisuks

Venemaa ressursid on allutatud sõjategevuse vajadustele ning jätkub valmistumine võimalikuks sõjaks NATO vastu. Venemaa agressiooni Ukraina vastu toetavad Hiina Rahvavabariik, Põhja-Korea, Valgevene ja Iraan. Sõja lõppemine Ukrainas Venemaale soodsatel tingimustel koos sanktsioonirežiimi nõrgestamisega kiirendaks agressorriigi relvajõudude taastumist ning lubaks saavutada tema sõjalise reformi eesmärgid, mistõttu tema sõjaline võimekus Eesti piiride läheduses kasvaks märkimisväärselt. Venemaa on kasvavalt valmis võtma riske ja valmis tuleb olla valearvestusteks. Eraldi julgeolekuoht on Venemaa poolel sõjategevuses osalenud isikud.

Hübriidoperatsioonid on püsiv ja süsteemne tööriist

Venemaa kasutab oma poliitiliste eesmärkide saavutamiseks Euroopa riikide vastu järjepidevalt hübriidoperatsioone, kombineerides erinevaid surve- ja mõjutusvahendeid nagu informatsiooniline mõjutustegevus, hirmu külvamine, tuumarelvaga ähvardamine, sabotaaž, küberründed, kunstlik rändesurve jne. Eesmärk on Euroopa ühiskondade sidususe ja omavahelise usalduse vähendamine, poliitiliste ja ühiskondlike valikute suunamine ning ettevalmistuste tegemine võimalikuks sõjaliseks tegevuseks.

Globaalsed suundumused mõjutavad ka Euroopat

Hiina kasvav globaalne mõju majanduse ja tehnoloogia kaudu on toonud kaasa tema senisest tugevama enesekehtestamise rahvusvahelisel areenil. Hiina majanduslik toetus kahandab lääne sanktsioonide mõju ja võimaldab tugevdada Venemaa relvajõudusid. Võimalik kriis India ja Vaikse ookeani regioonis mõjutab Euroopa, sealhulgas Eesti julgeolekut.

Eesti ja rahvusvahelist julgeolekut mõjutavad ka kliimamuutused, rändesurve, terrorism, äärmuslus, pandeemiad ja maailmamajanduse riskid. Eesti demograafiline olukord võib kujuneda julgeolekuriskiks, kuna rahvaarv väheneb ja rahvastik vananeb. Kui peaks suurenema kontrollimatu ränne Euroopas, võib suureneda radikaliseerumise ja terrorismi oht ka Eestis. Ehkki äärmusideoloogiate toetajate arv Eestis on väike, võib kogukondade ja nende väliskontaktide kasv koos integratsiooniraskustega tuua kaasa äärmusideoloogiate leviku laienemise. Eesti võib Euroopa Liidu ja NATO liikmena olla sihtmärk terroristlikele organisatsioonidele ja nende ideoloogia toetajatele.

Sõltuvus välisühendustest ja meid ohustavatest riikidest

Eesti varustuskindlus sõltub märkimisväärselt välisühendustest, sealhulgas Läänemere laevateedest, sideühendustest ja energiataristust. Eesti majandusjulgeolekut ohustavad ebaturvalised tarneahelad ja sõltuvus meid ohustavate riikide kontrollitavatest ebausaldusväärsetest tehnoloogiatest, toodetest ja ressurssidest.

Tehnoloogia ja ristsõltuvus suurendavad haavatavust

Rahvusvaheline julgeolekukeskkond on muutunud palju keerulisemaks ristsõltuvuse suurenemise ning uute tehnoloogiate arendamise ja kasutuselevõtu tulemusena. Tehisaru, kvanttehnoloogia ja mehitamata vahendite areng toob kaasa nii uusi võimalusi kui ka riske, mis vajavad maandamist. Ettevõtjad, asutused ja riigid sõltuvad üksteise teenustest, tehnoloogiast või toodetest järjest enam, mistõttu organisatsioon võib olla haavatav isegi siis, kui tema enda kaitsemehhanismid on tõhusad. Seetõttu on ohtude tuvastamise ja nendega toimetulemise eeldus senisest suurem koostöö avaliku ja erasektori vahel. Kasvav sõltuvus globaalsetest teenusepakkujatest tekitab ka Eesti jaoks olulise väljakutse, kuna andmed alluvad selle riigi seadustele, kus need füüsiliselt või juriidiliselt asuvad. Ulatusliku pilvteenuste kasutamisega kasvab ka oht, mis on seotud küberrünnetega kesksete teenusepakkujate ja nende partnerite vastu.

Viimati uuendatud 29.06.2026